

Täysistunto

Keskiviikko 17.9.2025 klo 14.00—18.20

6. Termit äiti ja isä säilytettävä lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassa

Kansalaisaloite KAA 6/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 7/2025 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 7/2025 vp. — Keskustelua. Puheenjohtaja valiokunnasta, edustaja Eerola esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.50 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan esittelen nyt lakivaliokunnan nytkin yksimielisen mietinnön koskien kansalaisaloitetta nimeltä Termit ”äiti” ja ”isä” säilytettävä lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassa.

Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa ryhtymään tarkastelemaan lakeja termien ”äiti” ja ”isä” palauttamiseksi lainsäädäntöön siltä osin kuin mitä niitä on tässä vuosien saatossa poistettu. Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa säilyttämään lainsäädännössä vielä nykyisin olevat termit ”äiti” ja ”isä” sekä ohjaamaan niiden käyttämiseen sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä myöskin sosiaaliturvassa. Lakivaliokunta on arvioinut kansalaisaloitteessa ehdotettua laki- ja yleiskielen sekä eri hallinnonalojen kannalta, eli kielen ja hallinnonalojen kannalta sitä ollaan ennen kaikkea tässä pohdittu.

Tässä mietinnössä lakivaliokunta toteaa, että lakikieli perustuu yleiskieleen. Lakikielellä on kuitenkin omia erityisiä piirteitään. Lakikielelle on ominaista pyrkimys täsmällisyyteen ja sitten myöskin yksitulkintaisuuteen, minkä vuoksi on tärkeää, että laissa käytettävät termit määritellään erityisen tarkasti ja yksiselitteisesti siinä asianomaisessa kontekstissa. Lainsäädäntö ei siis varsinaisesti sitten kuitenkaan määrää yleistä kielenkäyttöä eli sitä, miten ihmiset omassa arjessaan puhuvat — paitsi sitten tietysti on joitakin tiettyjä sanoja, joista sitten voidaan joissain yhteyksissä katsoa, että nyt on kiihottamista kansanryhmää vastaan tai niin edelleen, mutta sitä ei nyt tässä käsitellä.

Kotimaisten kielten keskuksen Kielitoimiston sanakirjan toimitus osana omaa työtään seuraa yleistä kielenkäyttöä ja sanastossa tapahtuvia muutoksia. Valiokunnan heiltä saaman selvityksen mukaan sanakirjan toimitus ei ole havainnut, että sanojen ”äiti” ja ”isä” asema armaassa suomen kielessämme olisi mitenkään huomattavasti muuttunut.

Oikeusministeriön hallinnonalan osalta lakivaliokunnan mietinnössä todetaan, että termit ”äiti” ja ”isä” käytetään vuonna 2022 säädettyssä vanhemmuuslaissa, jota sovelletaan isyyden ja äitiyden eli vanhemmuuden toteamiseen, vahvistamiseen ja kumoamiseen. Ennen tätä vanhemmuuslakia näistä mainituista asioista, kysymyksistä ja seikoista säädettiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

erikseen isyyslaissa ja äitiyslaissa, nyt siis vanhemmuuslaissa. Nämä kyseiset säännökset sisältyivät siis aiemmin erillisiin lakeihin, mutta ne vastasivat pitkälti toisiaan. Tämän vanhemmuuslain säätäminen sitten merkitsi sitä, että pääasiassa isyyslaki ja äitiyslaki ikään kuin teknisesti yhdistettiin, minkä myötä päällekkäisten säännösten määrää saatiin vähennettyä merkittävästikin — eli ikään kuin isä ja äiti saatettiin onnellisesti yhteen.

Kuten tästä meidän lakivaliokunnan mietinnöstä ilmenee, termejä ”äiti” ja ”isä” käytetään tässä vanhemmuuslaissa nykyisinkin. Äitiyttä ja isyyttä koskevat termit on kuitenkin sitten korjattu tällaisella sukupuolineutraalilla ilmaisulla ”vanhempi” niissä tapauksissa, kun se on ollut mahdollista lainsäädännön täsmällisyysvaatimuksesta luopumatta, ja kun tämä sama sääntely koskee sekä äitiä että isää, niin sitten on alettu käyttää tätä sanaa ”vanhempi”.

Muiden hallinnonalojen osalta lakivaliokunnan mietinnössä käsitellään vuonna 2022 toteutettua perhevapaa uudistusta, jonka tavoitteena oli edistää hoitovastuun ja vanhempainvapaiden jakautumista aiempaa tasaisemmin molempien vanhempien eli äidin ja isän kesken. Tässä kyseisessä uudistuksessa kaikki vanhempainpäivärahasäännökset muuttuivat sekä sisällöllisesti että osittain myös näitten etuuksien nimien osalta. Nämä aiemmat etuudet eli äitiys-, erityisäitiys- ja isyysraha korvattiin seuraavilla termeillä: raskaus-, erityisraskaus- ja vanhempainpäiväraha. Koska vanhempainpäivärahajärjestelmä muuttui rakenteeltaan erittäin olennaisesti, näitten etuuksien aiemmat nimet eivät enää sopineet tähän uuteen malliin. Eli saadun selvityksen mukaan näitten etuuksien nimien muutos ei ollut uudistuksen tavoite tai lähtökohta, vaan se oli ikään kuin sitten seurausta tästä uudesta mallista — eli ei ollut niiden äiti tai isä vaan ikään kuin niiden lapsi.

Arvoisa rouva puhemies! Perhevapaa uudistuksen yhteydessä tehtiin myös muualle lainsäädäntöön tällaiset välttämättömät, teknisluontoiset muutokset, jotka johtuivat sairausvakuutuslain muutoksista. Tällainen laki oli muun muassa työsopimuslaki. Myös varhaiskasvatuslakiin ja muuhun opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon lainsäädäntöön on tehty tällaisia termimuutoksia.

Arvoisa rouva puhemies! No sitten, mitä johtopäätöksiä lakivaliokunta nyt voi tästä lausua: Lakivaliokunta yksimielisesti katsoo kansalaisaloitteen perusteluissa todetuin tavoin, että ”äiti” ja ”isä” ovat hyvin tärkeitä sanoja ja käsitteitä meidän yhteiskunnassamme ja niistä ei olla luopumassa. Edelleen saadun selvityksen perusteella lainsäädännössä ei kuitenkaan ole kansalaisaloitteessa tarkoitettua ongelmaa. Eli sanoja ”äiti” ja ”isä” käytetään lainsäädännössä nykyisinkin, ja siltä osin kuin niitä on korvattu muilla ilmaisuilla, esimerkiksi ”vanhempi”, nämä muutokset ovat edellä selvittämäni mukaisesti olleet asiallisesti perusteltuja, ja siitä syystä tämä kansalaisaloite ei edellytä muutoksia meidän nykyiseen lainsäädäntöömme.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta siis katsoo, ettei kansalaisaloitteen johdosta ole aihetta ryhtyä toimenpiteisiin, ja esitetään, että tämä kansalaisaloite ikään kuin hylätään — mutta äitiä ja isää ja etenkin lapsia emme tule hylkäämään. [Timo Suhonen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.58 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän kansalaisaloitteen liikkeelle laittajat ja allekirjoittajat ovat tuoneet tänne eduskuntaan tärkeän asian keskusteltavaksi ja tarkasteltavaksi — elämehän aikaa, jossa sellainen varsin yksisilmäinen suku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

puolineutraali ideologia näkyy eri puolilla yhteiskuntaa, ja siitähän tämän kansalaisaloitteen huolikin pohjimmitaan on lähtenyt.

Äskettäin eräs iso media väitti, että kansanedustaja Mäenpää olisi kirjoittanut transvastaisten kirjoituksen, koska hän oli kritisoinut Opetushallituksen varhaiskasvattajille ja opettajille suunnattuja ohjeita, joiden mukaan jo pienille lapsille voi kertoa, että joillakin pojilla on pimppi. Tämän kirjoituksen johdosta Mäenpäästä syrjittiin ja hänet poistettiin festareilta. Ei tuollaisten ohjeiden kritisoiminen ole transvastaista vaan ihan normaalin terveen järjen esillä pitämistä. Tiedehän kertoo meille, että on olemassa kaksi sukupuolta, mies ja nainen, koiras ja naaras. Ei ole mitään muita sukupuolia, vaan muun väittäminen on disinformaatiota. Silti tätä disinformaatiota, väärää tietoa, levitetään jopa kansanedustajia myöten.

Arvoisa rouva puhemies! Ihmisellä toki voi olla erilaisia sukupuoli-identiteettejä ja ihmisen voi omassa mielessään kuvitella aivan mitä tahansa, mutta ei ole oikein vaatia, että muita edellytetään lähtemään tällaisiin erilaisiin, enemmän tai vähemmän erikoisiin, kuvitelmiin mukaan ja että meidän yhteiskuntaamme muokattaisiin näiden kuvitelmien pohjalta.

Yläkoululaisten oppikirjassa väitettiin, että nykyään mieskin voi synnyttää. Palautteen jälkeen kustantaja aikoo korjata asian kirjan seuraavaan painokseen. Toivottavasti se on niin tehnytkin. On täysin aiheellista, arvoisa puhemies, olla huolissaan siitä, saavatko lapset ja nuoret koulussa totuuteen perustuvaa opetusta, kun esimerkiksi Opetushallitus on tuollaisella äsken mainitulla linjalla. Pojalla ei ole pimppiä eikä mies voi synnyttää, vaikka Opetushallitus kuinka kovasti tätä julistaisi. Mutta näiden itsestäänselvyyksien sanominenkin on nykyään joidenkin silmissä radikaalia. Minun on vaikea ymmärtää, että Opetushallitus pitää edelleen noita harhaanjohtavia ohjeitaan ihmisten luettavissa, etenkin kun se samaan aikaan väittää olevansa vakavasti otettava asiantuntijavirasto.

Täällä eduskunnassakin osa nykyttelee hyväksyvästi tällaiselle perustotuuksien hämärtämiselle. Sitten ihmetellään, että lapset ja nuoret voivat huonosti ja maahan ei synny lapsia, ja jos tätä kritisoi, niin saatetaan vastata, että eihän tuo nyt ole niin olennainen asia, miksi tuon arvostelemiseen käytätte aikaanne. Niin, jos nämä eivät olisi olennaisia seikkoja, niin miksi näitä sitten ajetaan esimerkiksi päiväkoteihin ja oppikirjoihin, niin kuin äsken kuultiin?

On täysin aiheellista olla huolissaan myös siitä, että nämä meille tärkeät sanat ”äiti” ja ”isä” säilyvät kielenkäytössämme ja nimenomaan siinä merkityksessä kuin ne ovat aina olleet. Suomen kirjakielen luoja, Mikael Agricola, merkkivuonna järjestetyssä kilpailussa suomen kielen kauneimmaksi sanaksi valittiin äänestyksessä sana ”äiti”. Mies ei voi olla äiti. Se on biologinen ja looginen mahdottomuus.

Tämä sukupuolineutraali ideologia ei perustukaan tosiasioihin, ja siksi siitä seuraa erilaisia ongelmia. Tasa-arvo ei synny siitä, että sukupuolten väliset erot ja tosiasiat kiistetään. Helsingin kaupungin järjestämät sukupuolineutraalit lasten urheilukilpailut osoittautuivat nopeasti lässähdykseksi, ja kaupunki sitten luopuikin niiden järjestämisestä sen jälkeen, kun ne oli kerran järjestetty.

Arvoisa rouva puhemies! Kävimme lakivaliokunnassa tämän kansalaisaloitteen huolellisesti läpi, ja kuten tuossa esittelypuheenvuorossaan lakivaliokunnan puheenjohtaja toikin esille, niin valiokunta katsoo, että kansalaisaloitteen perusteluissa todetuin tavoin ”äiti” ja ”isä” ovat hyvin tärkeitä sanoja ja käsitteitä meidän yhteiskunnassamme. Saadun selvityksen perusteella lainsäädännössä ei kuitenkaan ole kansalaisaloitteessa tarkoitettua on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

gelmaa. Sanoja ”äiti” ja ”isä” käytetään lainsäädännössä nykyisinkin, ja siltä osin kuin niitä on korvattu muulla ilmaisulla, muutokset ovat olleet asiallisesti perusteltuja. Olen kyllä, arvoisa rouva puhemies, ollut päättäjänä sellaisissa tilanteissa, joissa on vaadittu lakikie-
len täydellistä ideologista puhdistamista sukupuoleen viittaavista ”äiti”- ja ”isä”-termeis-
tä, mutta ainakaan vielä se ei ole mennyt läpi. Lapsen vanhempia esimerkiksi edelleen vah-
vistetaan isäksi tai äidiksi, ja näitä termejä käytetään vanhemmuuslaissa. Aloitteen tekijät
ovat oikeassa siinä, että näin pitää olla.

Perussuomalaisten kanta näihin asioihin on selvä. ”Isä”- ja ”äiti”-sanoista on hyvä pitää
jatkossakin kiinni. Sukupuolineutraali ideologia tulee pitää kaukana niin lainsäädännöstä
kuin kaikista julkisen hallinnon toiminnoista.

Arvoisa rouva puhemies! Voimme olla tyytyväisiä siihen, että nyt on sellainen hallitus,
joka ei lähde tähän älyttömään sukupuolineutraaliin ideologiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

15.03 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Syntyvyys Suomessa on ollut jo pitkään las-
kusuunnassa ja ollut historiallisen alhaisella tasolla 2010-luvulta lähtien. Tällä kehityksel-
lä on pitkällä aikavälillä merkittäviä vaikutuksia väestörakenteeseen, työvoiman riittävyy-
teen ja huoltosuhteeseen. Tarvitsemme enemmän keskustelua perheiden tilanteesta ja mer-
kityksestä yhteiskunnassamme ja samalla myös äitiyden ja isyyden merkityksestä, ja kii-
tänkin kansalaisaloitteen tekijöitä tämän tärkeän aiheen esiin nostamisesta.

Viime kaudellahan säädettiin uusi vanhemmuuslaki, jolla yhdistettiin aiemmat äitiys- ja
isyyslait. Tätä yhdistämistä perusteltiin sääntelyn yhtenäistämisellä ja erillisten lakien so-
veltamisen hankaluudella. Eduskuntaryhmämme totesi tuolloin, ettei lakien yhdistäminen
sinänsä ollut ongelmallista, kunhan toteutuksessa tunnistetaan äidin ja isän erilliset roolit.
Korostimme myös, että lainsäädännön tulee aina olla selkeää, ymmärrettävää ja käytän-
nössä toimivaa.

Pidimme uudistuksessa ongelmallisena pyrkimystä sukupuolineutraaliuteen tilanteissa,
joissa sukupuolella on olennainen merkitys. Silloisella hallituksella oli uudistuksen taustalla
myös omat ideologiset tavoitteensa. Isän ja äidin rooleilla on omat erityispiirteensä, ja
kyllä myös lainsäädännön ja viranomaistoiminnan palvelujen tulisi tunnistaa ja kunnioit-
taa tätä myös kielen tasolla. Sukupuolisidonnaisten termien säilyttäminen nykyistä laajem-
min olisi tuonut selkeyttä ja tehnyt näkyväksi biologisen ja sosiaalisen vanhemmuuden eri
ulottuvuudet.

Äidin ja isän roolit eivät ole pelkästään biologisia tai juridisia, vaan ne kantavat muka-
naan myös vahvaa kulttuurista ja emotionaalista merkitystä. Näiden käsitteiden tunnistami-
nen on tärkeää erityisesti lapsen näkökulmasta: lapselle isä on isä ja äiti on äiti. Äiti ja
isähän ovat ensimmäisiä sanoja, joita ihminen yleensä oppii, ja ne tarttuvat luontevasti var-
haislapsuuden ympäristöstä mukaan. Niiden merkitys pienelle lapselle on hyvin intuitiivi-
nen, ja niiden kautta osoitetaan rakkautta ja luottamusta äitiin ja isään, kun muu sanavaras-
to ei siihen vielä riitä.

Nimike ”isä” on yhä useammin korvattu esimerkiksi palveluissa muulla ilmaisulla.
Vaikkapa synnytyksessä käytetään nimikettä ”kumppani”, josta olen saanut joiltakin siltä
viestiä, että he kokevat sen vähättelevänä. Eli isä määritellään tässä ikään kuin vähättele-
vällä tavalla vain suhteessa äitiin, suhteessa synnyttäjään, eikä siihen lapseen, jonka isä hän
on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

On tärkeää todeta, että liian pitkälle viety sukupuolineutraalisuus voi kääntyä myös sukupuolten tasa-arvon tavoitetta vastaan. Jos haluamme lisätä esimerkiksi isien osallistumista perhevapaisiin, on isyyttä myös sanoitettava tunnustavasti ja näkyvästi.

No, valiokunta on päättänyt hylätä nyt käsittelyssä olleen kansalaisaloitteen. Vaikka ”äiti”- ja ”isä”-termit löytyvät edelleen lainsäädännöstä, muutti viime hallituskauden uudistus vanhemmuuden terminologiaa lainsäädännössä. Henkilökohtaisesti olisin toivonut vielä laajempaa selvitystä siitä, onko uuden, neutraalimman sääntelyn käytönoton jälkeen ilmennyt epäselvyyksiä arjessa, ei niinkään ehkä viranomaisten ja hallinnon näkökulmasta vaan tavallisten kansalaisten kokemuksissa esimerkiksi Kelan ohjeista tai neuvolapalveluista. Arjen kokemukset ja käytännön tilanteet ovat usein paras mittari sille, onko laki onnistunut tavoittamaan sen todellisuuden, jossa ihmiset elävät.

Ennen kaikkea toivon, että jatkossa käymme enemmän keskustelua perheiden sekä äitiyden ja isyyden tärkeästä merkityksestä yhteiskunnassamme ja siitä, miten voimme rakentaa yhä perheystävällisempää ilmapiiriä, jossa myös yhä useammat nuoret tavoittelevat äitiyttä ja isyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.08 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme siitä, milaista kieltä lakiteksteissä käytämme. Ydinperhe on turvallisuutemme perusta ja kivijalka. On tärkeää, että myös lainsäädäntömme kannustaa vaalimaan perhesuhteita ja ydinperheen merkitystä lapsen vakaassa ja turvallisessa arjessa.

Kuten kansalaisaloitteessakin sanotaan, ”äiti” ja ”isä” ovat merkityksellisiä ja tärkeitä termejä suomalaisessa yhteiskunnassa. Monille ne ovat osa suomalaista identiteettiä, kansamme kieltä. Yhtäkään edustajaa ei tässä salissa istuisi ilman äitiä ja isää. Olen itse äärimmäisen kiitollinen siitä, että olen saanut tulla isäksi ja papaksi. Kaikista arvokkain kunnianimitys on minulle neljän tytön isä.

Todellisuutemme rakentuu sanavalinnoistamme. Emme voi korvata ”synnyttäjän” tai ”siittäjän” termeillä sitä kaikkea kestävää ja arvokasta, mitä äidit ja isät lastensa puolesta tekevät ja merkitsevät. Muille aloitteen allekirjoittaneille haluamme sanoa ja haluan sanoa, että alkää peljätkö, ääntänne on kuultu, te ette ole huolenne kanssa yksin.

Yhdyn valiokunnan vastaukseen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

15.10 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme jälleen kansalaisaloitetta, joka on otsikoitu seuraavasti: ”Termit ’äiti’ ja ’isä’ säilytettävä lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassa”. Kuten viime vuonnakin pitämissäni puheenvuoroissa toin ilmi, kannatan aloitteen henkeä. Edellinen käsittelyhän tapahtui isänpäivän alusviikolla, ja moni puhuja piti hyvin tunteikkaita puheita, koska sanat ”äiti” ja ”isä” ovat hyvin tunteikkaita ja tunnepitoisia sanoja.

Lakivaliokunnan mietinnön mukaan tilanne on kuitenkin se, että erillisiin lainsäädäntöhankkeisiin ei ole aloitteen pohjalta tarvetta. Esimerkiksi vanhemmuuslaissa termit ovat edelleen käytössä. Saadun selvityksen mukaan termejä ei ole lakia säädettäessä muutoinkaan vältelty. Kansalaisaloitteen termit ”siittäjä” ja ”synnyttävä” eivät myöskään laissa esiinny.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta katsoo kansalaisaloitteen perusteluissa todetun tavoin, että ”äiti” ja ”isä” ovat hyvin tärkeitä sanoja ja käsitteitä yhteiskunnassamme. Jatkosakaan meillä ei ole mitään tarvetta lähteä näitä arvokkaita sanoja muuttamaan. Puhuttu kieli on paljon kiinni myös meistä itsestämme ihan ilman politiikkaakin. Miten käytämme kaunista suomen kieltä arjessamme? Miten kutsumme itse vanhempiamme? Miten ope-
tamme lapsiamme? Kielemme säilymisestä olemme paitsi yhteiskuntana myös yksilöinä vastuussa. Emme saa antaa ulkomaalaisperäisten vaikutteiden ja sukupuolineutraalin uudiskielen viedä meiltä omia sanojamme vanhemmuuden kuvaamisessa. On selvää, että ennen pitkää vakiintuneet termit leviävät yhteiskuntaan, palveluihin ja lopulta myös lainsäädäntöön. Nykyisin puhuttu suomi on jo kovin erilaista kuin se oli vielä 1960-luvulla. Valittavasti varsinkin englantia ottaa valtavaa niskalenkkiä suomen kielestä varsinkin nuorison puheenparressa.

Arvoisa puhemies! Sukupuolineutraaliuden ihanne haastaa myös perinteiset termit, kuten ”äiti” ja ”isä”. ”Isää” ja ”äitiä” pidetään vahvasti sukupuolittuneina sanoina, joita ne toki ovatkin, eikä siinä minun mielestäni ole mitään pahaa. Miksi sukupuolittuneisuus ei saisi näkyä? Ilmeisesti se loukkaa joitain ihmisiä, vaikka en itse kyllä tunne ensimmäistäkään sellaista. Minulle on selvää, että sen parempia ja meille suomalaisille sopivampia termejä vanhempien kuvaamiseen ei ole olemassakaan.

On hyvä ohjenuora lakien valmistelijoille ja meille poliittisille päättäjille jatkossakin, että pidämme huolta termien säilymisestä laeissa. Tämä vaatii jatkuvaa tarkkailua, ja pidänkin aloitetta hyvänä keskustelunavauksena. Saatiin tämä aihe tänne isoon saliin laajempaankin käsittelyyn. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.14 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Muistan sen hetken, kun lapseni Tuomas sanoi ensimmäisen sanansa, ja se oli ”äiti”. Se oli tunteellinen hetki ja äitiyttäni tukevaa. Se vahvisti minua sen pienen pojan äitinä, joka tarvitsi minua elämässään.

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme merkittävää kansalaisaloitetta, jossa termit ”äiti” ja ”isä” tulee säilyttää lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassamme. Aloitteen tekijät ovat huolissaan siitä, että nämä perinteiset käsitteet olisivat vähitellen korvautumassa muilla termeillä, kuten ”synnyttäjä” ja ”siittäjä”. Lakivaliokunta on selvityksensä perusteella todennut, että äiti- ja isä-sanat ovat edelleen käytössä. Esimerkiksi vanhemmuuslaissa lapsen vanhempi määritellään aina joko ”äidiksi” tai ”isäksi”, eikä oikeudellisesti ole mahdollista nimetä aikuista vanhemmaksi pelkällä nimikkeellä ”vanhempi”.

Kansalaisaloite on tärkeä. Äiti-sana on valittu Suomen kauneimmaksi sanaksi. Molemmat sanat, niin ”äiti” kuin ”isäkin”, kantavat syvää merkitystä perheyhteydelle, suomalaisuudelle, isänmaalle ja äidinkielellemme. Lapsen ensimmäinen sana on useimmiten ”äiti” tai ”isä”, mikä kertoo sanojen merkityksestä ja läsnäolosta jokapäiväisessä elämässämme. Ne ovat sanoja, jotka yhdistävät sukupolvia ja vahvistavat perheen ja yhteiskunnan perustaa. Ne ovat biologisia faktoja, jolloin ”äiti” on naispuolinen synnyttäjät ja ”isä” miespuolinen vanhempi. Lapsella on aina isä ja äiti.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite heijastaa aitoa huolta siitä, että perinteiset perhearvot suomalaisuus, äidinkieli ja isänmaa säilyvät. On tärkeää, että jatkossakin pidämme kiinni sanoista, jotka merkitsevät äitiä ja isää, ja tuemme niiden käyttöä niin lainsäädännössä kuin palveluissammekin. Tämä on paitsi kielellinen kysymys myös kysymys per-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

heyhteystä, identiteetistämme ja yhteiskuntamme kulttuuriperinnöstä. Suomi tarvitsee syntyvyyttä lisää, jolloin äidin ja isän roolia tulee yhteiskunnassamme yhä edelleen vahvistaa ja tukea. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

15.17 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ollaan tosiaan käsittelemässä kansalaisaloitetta, jossa keskustellaan siitä, että hallituksen tulisi ryhtyä tarkastelemaan lakeja termien ”äiti” ja ”isä” palauttamiseksi lainsäädäntöön siltä osin kuin näitä termejä on poistettu. Aloitteessa ollaan myös huolestuneita syntyvyyden laskusta ja sen merkityksestä Suomen työllisyys- ja talouspolitiikkaan. Tämän lisäksi aloitteessa korostetaan termien tärkeyttä suomalaisessa perhekäsityksessä ja vaaditaan lapsen oikeutta ”äidin” ja ”isän” turvaamiseen lainsäädännön ja terminologian tasolla.

Ehkä tässä keskustelussa on hyvä todeta se, että nämä monet asiat, mitkä tässä kansalaisaloitteessa ovat, ovat tärkeitä, kuten vaikka syntyvyyden kokonaisuus. Itsekin kannan huolta syntyvyyden laskusta ja siitä, mitenkä vaikka lapsiperheet pärjäävät tässä yhteiskunnassa, taikka jopa siitä, mitenkä nuoret tässä yhteiskunnassa uskaltavat hankkia lapsia aikaisemmin kuin tällä hetkellä. Elikkä tämän toivotun lapsiluvun toteutuminen on sellainen, mistä itse kannan kovaa huolta. Mutta siitä, onko näillä asioilla yhtäläisyysmerkkejä lainsäädännön nykytilaan, ehkä olen eri mieltä. Elikkä on selvää, että tällaista kansalaisaloitteessa esitettyä ongelmaa, uhkaa äiti- ja isä-sanojen häviämisestä ei ole olemassa, ja toivon, että tästä salista ei myöskään tule sellaista viestiä. En tiedä yhteiskunnassa mitään poliittista voimaa taikka mielipidettä, joka vastustaisi äiti- ja isä-termin käyttöä — en ketään. En usko, että täällä on mitään sellaista tahoa, joka vastustaa näitten termien käyttöä. Ihmettelen sitä, jos täältä lähdetään luomaan sellaista mielikuvaa kansalaisille, että tällaista yhteiskunnallista liikehdintää olisi. Äiti- ja isä-sanoja ei ole hävitetty myöskään lainsäädännöstä, eikä kansalaisaloitteessa mainittuja termejä ”siittäjä” ja ”synnyttäjä” käytetä lainsäädännössä, eikä näitä kukaan velvoita käyttämään eikä yleisesti kyllä käytä myöskään arjessa. Äiti- ja isä-sanojen käyttöä ei estä se, että sukupuolittuneeseen kielenkäyttöön kiinnitetään huomiota silloin, kun kieli on ulossulkevaa tai syrjivää. Tällaisellahan tarkoitetaan yleensä tällaisia meidän vanhoja sanontojamme, missä on poliisimies tai palomies. [Juho Eerola: Lentoemäntä!] Tavallaan on ehkä yritetty kehittää meidän sanastoa sen mukaiseksi, että se olisi ehkä sukupuolineutraalimpaa. Mutta eihän se keskustelu liity tähän kokonaisuuteen, missä ajatellaan, että ”äitiä” ja ”isää” ei voisi käyttää.

Eli jotenkin ajattelenkin, että tätä kansalaisaloitteessa esitettyä äiti- ja isä-termien ongelmaa ei lähtökohtaisesti yhteiskunnassa ole eikä meidän poliitikkojen pidä sellaista myöskään täällä itse luoda. Minä ajattelenkin, että yhtenä merkittävänä esteenä tosiasiallisesti perheen perustamiselle on taloudelliset haasteet. Tarvitaan toimia vanhemmuuden tekemiseksi saavutettavammaksi ja kohtuuhintaiseksi perheystävällisellä politiikalla. Kun on kysytty esimerkiksi tällaisilta 25—35-vuotiailta nuorilta, minkä takia ei olla vielä sitä ensimmäistä lasta parisuhteeseen saatu, niin usein syy on ollut taloudellinen huoli eikä se, että yhteiskunnassa käytettäisiin äiti- tai isä-termiä väärin. Elikkä ehkä miettsin sitä, kohdistuuko meidän poliitikkojen huomio nyt ihan tärkeimpiin kokonaisuuksiin. Ajattelenkin, että hallituksen leikkaukset eivät ole luoneet sellaista tulevaisuuden näköalaa, jossa perheen perustamista pidettäisiin taloudellisesti mahdollisena, ja sitä on vaikeutettu. Hallituksen sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan kohdistuvat leikkaukset vaikuttavat merkittävas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

ti lapsiperheiden toimeentuloon ja siihen, uskalletaanko perheeseen hankkia se ensimmäinen taikka sitten toinen tai kolmas lapsi, varsinkin kun puhutaan pienituloisista. Tämä lapsiluvun saanti siitä näkökulmasta, mikä on tulotaso: Tässä yhteiskunnassa tällä hetkellä toteutuu niitten perheiden lapsitoivemäärä, jotka ovat tuloiltaan korkeimmat, eli hyvätuloisten ja ylempien keskituloisten lapsitoiveet toteutuvat tässä yhteiskunnassa. Eli he saavat lähelle sitä lapsimäärää, mitä he toivoisivat. Mutta sitten kun puhutaan pienituloisista, niin heidän lapsilukunsa eli tämä toivemäärä lapsista, mitä he toivoisivat, ei toteudu. Ja ajatellenkin, että tämä on yhteiskunnallisesti todella iso, merkittävä tasa-arvo-ongelma.

No, haluan sanoa ääneen, että nyt kun me puhutaan täällä termeistä, siitä, että isä- tai äiti-termin käyttö olisi ongelmallista, niin edelleenkin en pidä sitä — eikä kukaan pidä sitä — ongelmallisena. Mutta ehkä tässä olisi rehellistä sanoa ääneen se, mikä tosiasiallisesti ehkä osan aloitteen tekijöistä, taikka ainakin osan tässä salissa olevien ihmisten, arvoissa taustalla on: kyse ei ole siitä, ollaanko huolissaan, saako isä- tai äiti-termiä käyttöä, vaan siitä, minkälaisia perhemuotoja on. Eli hyväksytäänkö sellaista perhettä, jossa on kaksi isää tai missä on kaksi äitiä. Tavallaan tämän sanominen sen sijaan, että mentäisiin terminologian taustoille, olisi rehellistä. Itse ajattelen, että jokainen perhemuoto on tervetullut. Ja kun mietitään varsinkin syntyvyyttä, niin pitää miettiä, miten me voidaan tukea kaikenlaisia perheitä saavuttamaan se toivottu lapsiluku.

Jos miettii sitä, minkälaisia haasteita juuri monimuotoisten perheiden lapsihaaveiden toteutumisella on, niin siellä on niitä suurimpia esteitä. Esteiden poistamiseksi muun muassa Kela-korvauksia hedelmöityshoidoista tulisi laajentaa myös naispareille, ja ei-kaupalliset sijaissynnytykset pitäisi mahdollistaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Myös keskenmenon hoidossa niitä kokeneita tulisi tukea yhteiskunnassa paremmin. Lapsettomien yhdistys Simpukka ry:n tekemän kyselyn mukaan viidennessä vastaajista kertoi keskenmenon ja sen puutteellisen hoidon vaikuttaneen negatiivisesti heidän lapsilukutoiveeseensa tai toteutuneeseen lapsilukuun. Elikkä jos me panostettaisiin niihin palveluihin niitten ihmisten osalta, keillä ei toteudu se toivottu lapsiluku — ja me tiedetään, kuinka yleisiä esimerkiksi tällä hetkellä yhteiskunnassa keskenmenot ovat taikka kuinka moni perhe joutuu hakeutumaan julkiselle taikka yksityiselle hedelmöityshoitojen piiriin — niin siellä on paljon toivetta perheellistymisestä ja paljon toivetta siitä, että voisi olla juuri äiti tai isä tai sitten erilaisia perhemuotoja. Yksi konkreettinen tapa tukea nuorten mahdollisuuksia toteuttaa omia lapsitoiveitaan on tarjota heille mahdollisuus saada tietoa omasta hedelmällisyydestään riittävän ajoissa, ja sen takia kannatankin maksuttoman hedelmöitysneuvonnan tarjoamista alle 25-vuotiaille, jotta sitten jokaiselle tulisi riittävän ajoissa tieto omasta hedelmällisyyden kaarestaan. — Kiitoksia erittäin paljon. [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti vain sen verran, että kun katsoin tämän kansalaisaloitteen lakivaliokunnan mietinnön alun, niin täällähän sanotaan, että ”kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa ryhtymään tarkastelemaan lakeja termien ’äiti’ ja ’isä’ palauttamiseksi lainsäädäntöön siltä osin kuin niitä on poistettu”. Elikkä tämä aloite on aivan oikea. Me olemme tässä yhteiskunnassa menneet sellaiselle tasolle, että yhteiskuntamme peruskivijalkaa murretaan koko ajan. Isä ja äiti ovat sen pienen ihmisen tuki ja turva; näin on aina kautta aikain ollut ja aina niin tulee oleva. Mutta ymmärrän toki sen, että on myös niitä särkyneitä perheitä, ja sekin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

on tärkeää, että heistä pidetään huolta. Toivottavasti sitten se särkynyt perhe, jolle on jonkun syyn takia käynyt näin ikävästi, pystytään hoitamaan, mutta ei pidä yhteiskunnan perusrakenteita lähtemään murtamaan. Jos sille tielle lähdemme, niin sillä tiellä käy todella huonosti.

Tämä meidän aikamme on kyllä aika hullua aikaa senkin puolesta, että täällä esitetään todella, että pojallakin — kuten edustaja Pekka Aittakumpu omassa puheenvuorossaan kuvasi — voi olla pimppi. Onhan nyt käsittämätöntä sekoilua tällainen keskustelu. Mieheksi ja naiseksi meidät on luotu. Totta kai joillakin sukupuoli-identiteetin takia on ongelmia, mutta niitäkin ihmisiä autetaan ja hoidetaan, ei heitä syrjitä.

Mutta sitä, että yhteiskunnan perusrakenteita murretaan ja tällainen mieliala luodaan, että tämä maailma ei olekaan näin, minä suuresti paheksun. Kyllä yhteiskunnan perusasiat pitää pitää kunnossa, ja se pieni ihminen, joka maailmaan syntyy, tarvitsee sen kaiken tuen — sekä isän ja äidin että myös isovanhempien tuen ja kaikkien läheisten tuen — että hän pääsee kehittymään terveeksi aikuiseksi ja tekemään sitä omaa elämäänsä eteenpäin ja mahdollisesti tulemaan isäksi tai äidiksi, riippuen sukupuolesta.

Kun näitä perusasioita murretaan, niin sillä on tietty tarkoitus, ei se ole vahinko. Kun lukee lehtiä tänä päivänä, niin kyllähän välillä ovat sellaisia ne uutiset siellä, että ihan pitää silmiä hieroa välillä, että onko tämä oikeinkaan, mitä minä luen parhaillaan. Olen hyvin huolissani tämän Suomen henkisestä tilanteesta tänä päivänä, kun mitään perusasioita ei enää kunnioiteta niistä perusasioista, jotka ovat tämän maan pitäneet vuosisatoja pystyssä. Koti, uskonto ja isänmaa ovat niitä kivijalkoja, joihin tämä maa on aina nojannut. Kun siihen otetaan vielä laki mukaan ja sitten se lähimmäisen kunnioittaminen, että kunnioitamme lähimmäistä ja autamme naapuria ja elämme ihmisiksi, niin siinäpä se sitten onkin — loput aina pystyy järjestämään. Mutta jos tällaisia perusasioita lähdetään epäilemään ja haastamaan, sillä tiellä käypi todella ikävästi. Toivon, että tämä ymmärretään. Jos joku on kanssani eri mieltä, hänellä on täysi oikeus siihen, mutta ei siitä huolimatta lähdetä, vaikka olisimmekin eri mieltä, murtamaan näitä yhteiskunnan perusrakenteita. Sitä päivää en soisi koskaan näkeväni. [Juha Hänninen: Erinomainen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Eerola.

15.27 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Vastauspuheenvuoroni ei koske edustaja Hoskosen äsken pitämää puheenvuoroa, vaan edeltävää, edustaja Forsgrénin. Mielestäni hänen puheenvuoronsa jonkun verran lipesi itse tästä kansalaisaloitteesta ja tästä aiheesta, jota nyt käsittelemme, mutta käsitteli tärkeää aihetta, eli tätä syntyvyyden laskua ja alhaista syntyvyyttä Suomessa, mikä on oikeasti kova huoli. Jotenkin tuntuu, että siinä syyllistettiin enemmän tätä hallitusta näistä toimenpiteistä tai tekemättömyydestä, että tämä syntyvyys on alhaista. Mutta kun olen näitä tilastoja katsonut, niin itse asiassa viime vuonna, 2024, syntyi enemmän lapsia kuin vuonna 23, jolloin syntyi enemmän lapsia kuin vuonna 22, ja ikään kuin ne alhaisimmat olivat... No, edelleenkin ollaan alhaisella tasolla, mutta ei enää mennä alemmaksi kuin mitä oli edellisen hallituksen aikana. Nyt tänä vuonna ilmeisesti syntyy vähän enemmän kuin viime vuonna.

Syiksi mainitsitte muun muassa tämän, että naisparien lapsettomuushoitoihin ei saa Kela-korvauksia. Edellisen hallituksen aikana ketkään eivät näitä Kela-korvauksia saaneet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistaan. — Edustaja Oinas-Panuma.

15.28 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuo on totta, että tämä syntyvyysasia on kyllä semmoinen, mistä meillä kannattaisi täälläkin salissa enemmän keskustella, koska se haastaa oikeastaan kaiken meidän politiikantekemisen.

Sitten itse tämä asia, mitä täällä käsitellään, on mainio esimerkki siitä, mitä käy sitten kun somessa joku asia alkaa ottaa kierroksia. Kyllä mielenkiinnolla seurasin silloin kun tämä kansalaisaloite tuli, kuinka hirmuisen somemylläkin se aiheuttikaan, ja sitten lopulta aika nopeasti saivat myös nämä nimet kerättyä ja tämä meille tuli tänne käsittelyyn.

Isyys, äitiys ja vanhemmuus ovat tärkeitä asioita ja iso osa meidän kulttuuria, mutta itse henkilökohtaisesti en ole hirveän huolissani siitä, että meidän äiti- ja isä-termejä oltaisiin nyt varsinaisesti mihinkään hävittämässä. Siispä haluankin kiittää valiokuntaa siitä, että siellä on tehty hyvää työtä ja erittäin hyvin nämä asiat muotoiltu ja tähän aloitteeseen vastattu.

Muistaakseni uudessa vanhemmuuslaissa oli äiti-sana tai äitiyteen viitattiin yli 70 kertaa — 73 minulla lukeekin täällä — ja isyyteen sitten 114 kertaa, eli eiväthän ne ”äiti” ja ”isä” siellä tosiaan mihinkään ole kadonneet.

Kun tuolla aloitteessa puhuttiin tästä siittäjä- ja synnyttävä-sanan käyttämisestä, niin suora lainaus tuolta translain perustelutekstistä on, että ”äitinä pidetään sitä, joka on synnyttänyt lapsen ja isänä sitä, joka on siittänyt lapsen, riippumatta siitä, mikä henkilön oikeudellinen sukupuoli on”, eli eipä oikein muilla voi sanoa kuin sillä ”synnyttäjällä” ja ”siittäjällä” tuommoista lausetta. — Kiitos valiokunnalle mainiosta työstä, ja ei minulla tästä tämän pitemmästi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.30 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Sinänsä itse olen huolissani osittain siitä, että jossakin määrin yhteiskunnassa on pyritty irtaantumaan termeistä ”äiti” ja ”isä”. Tämä on esimerkiksi tullut esille joissakin kuulemisissakin, mitä valiokunnassa käytiin, ja joissakin keskusteluissa, joita julkisestikin ollaan käyty. Esimerkkinä vaikkapa päiväkodit, joissa ollaan sitten luovuttu näistä termeistä johtuen siitä, että ne lapset, joilla mahdollisesti ei ole äitiä tai isää, saattavat kokea hyvin kiusallisena, että puhutaan näillä termeillä. Siitä syystä tietyllä tapaa pitää olla huolissaan siitä, mikä näiden termien tulevaisuus on.

Juuri niin kuin edustaja Hoskonen täällä kertoi, nämä ovat niitä ydinpilareita yhteiskunnassa, että lapsella tulee olla äiti ja isä. Tästä ydinpilarista lähtee myöskin virallinen merkintä meidän yhteiskunnassa liikkeelle, koska DVV merkitsee lähtökohtaisesti jokaiselle lapselle äidin tai isän, juuri näillä termeillä. Siellä ei käytetä mitään muita termejä. Näin se siis virallisesti kirjataan. Tässä yhteiskunnassa kun olemme huomanneet, että moni lapsi voi erittäin huonosti ennen kaikkea mielenterveyden osalta, on tärkeää, että niitä tukipilareita tuetaan ja niitä ylläpidetään ja sitä turvaa tuovaa ydinperhettä suojataan myöskin terminologian tasolla. Monelle lapselle äidin tai isän menettäminen on sellainen seikka, että se suistaa koko lapsuuden ja nuoruuden pois raiteiltaan, ja sekin kuvastaa, miten tärkeä merkitys äidillä ja isällä lasten kehityksessä on.

Kysyin valiokunnassa muutamalta asiantuntijalta, voiko olla jossakin tilanteessa haitallista lapselle käyttää termejä ”äiti” tai ”isä”, ja yksikään asiantuntija ei kyllä sanonut, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

näin olisi tai voisi olla. Myöskin itse ymmärsin niin, että ei voida ikään kuin lähteä rajoittamaan näiden termien käyttöä sillä perusteella, että kaikilla ei ole äitiä tai isää tai perhemuodot ovat erilaisia.

Täällä on käyty tänään erittäin hyvää keskustelua tästä asiasta, ja tämä on siinä mielessä tärkeä asia, vaikka tämä johtopäätös oli hyvin pitkälle ja tarkkaan punnittu ja harkittu valiokunnassa. Siinä mielessä yhdyin kyllä siihen päätökseen näiden toimien osalta, joita tässä lakialoitteessa ehdotettiin tehtäväksi, että niitä ei ole selvityksen perusteella tarvetta tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva.

15.32 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Toisin kuin vihreät, niin kuin täällä kuultiin äsken, minä kyllä pidän tärkeänä tätä asiaa, ja haluankin kiittää tämän kansalaisaloitteen alullepanijoita siitä, että he ovat nostaneet tämän kysymyksen keskusteluun, ja kaikkia niitä, jotka ovat kirjoittaneet nimensä tähän kansalaisaloitteeseen. Nopeasti saatiin se täyteen, mikä sekin kuvastaa sitä, että tämä on kyllä tärkeä asia, se koetaan tärkeäksi tässä yhteiskunnassa. Haluan kiittää myös heitä siitä, että he ovat olleet mukana tässä, kirjoittamassa sen nimensä. Lisäksi erityisesti haluan kiittää lakivaliokuntaa, puheenjohtajaa ja koko valiokuntaa siitä, että asia käsiteltiin asianmukaisesti ja hyvin, ja tultiin siihen tulokseen, että tällä hetkellä lainsäädännössä ei ole tällaista ongelmaa.

Mutta sen sijaan meidän yhteiskunnassa kyllä tällainen orwellilainen uusi kieli on valtaamassa alaa. Olen kolmen lapsen isä, ja minäkin olen joutunut... Naamani eteen laitettiin paperi, missä kysyttiin, että oletko tämän kyseisen lapsen ”synnyttänyt vanhempi” vai ”ei-synnyttänyt vanhempi” vai ”joku muu, mikä”. No, minä rakensin sen ”joku muu” ja kirjoitin siihen kohtaan, että ”isä”. En minä ole ”ei-synnyttänyt vanhempi” tai ”siittäjä” tai lasten äidin, minun vaimoni ”kumppani”, vaan minä olen näitten lasten ”isä”.

Jostain syystä tällaista on pyritty hämäämään yhteiskunnassa erilaisista syistä. Suomen kielihän on hyvin sukupuolineutraali kieli sinänsä verrattuna kovin moniin muihin kieliin. Meillä ei ole erillisiä pronomeja miehille ja naisille, meillä on ”hän”, ja hyvin monessa asiassahan se täysin puoltaa paikkansa. Ei ole mitään tarvetta eritellä sukupuolen mukaan monessakaan tilanteessa sitä, kuka tämä henkilö on, mutta silloin kun puhutaan äitiydestä tai isyydestä, niin se on kyllä täysin paikkansa puoltavaa. Silloin on täysin selvä asia, että äiti on ”äiti” ja isä on ”isä”.

Yhteiskunnassa on, niin kuin täällä kuultiin — esimerkiksi edustaja Hoskonen sanoi — tällamoista perinteisten perhearvojen rapauttamista tapahtumassa. Tämä orwellilainen uusi kielihän nimenomaan koostuu siitä, että tehdään se uusi kieli niin vaikeaksi tai niin pelkistetyksi, että ei voida puhua näitä kiellettyjä ajatuksia, vaan ainoastaan sitä poliittisesti korrektiksi katsottua oikeaa totuutta. Siihen suuntaan tässä on oltu menemässä.

On hienoa, että lakivaliokunnan käsittelyn jälkeen voidaan pitää selvänä, että lainsäädännössä meillä tällä hetkellä tätä orwellilaista uskieltä ei ole näitten kahden tärkeän termin, äiti- ja isä-termin kohdalla, mutta kyllä sitä valitettavasti meidän yhteiskunnassa muualla esiintyy. Johan jo se, että tähän lakialoitteeseen niin nopeasti saatiin ne nimet kerättyä, osoittaa sen, että kyllä tämä minun käsitykseni on aika laajalti jaettu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

15.35 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaleva on hyvä esimerkki siitä, mitenkä toisen puheenvuoro siteerataan väärin. Minähän missään vaiheessa en kyseenalaistanut aloitteen tekijöitten motiivia, vaan nostin esille kansanedustajien ja meidän poliitikkojen tehtävää siinä, että emme luo sellaisia mielikuvia, mitkä eivät pidä paikkaansa, mielikuvaa siitä, että pitäisi olla huolissaan yhteiskunnassa siitä, että ”isä”- tai ”äiti”-termiä ei saisi käyttää. Näinhän ei ole, ja sitä olen nostanut esille. Edelleenkin kukaan tässä salissa ei vastusta näitten termien käyttöä. Uskon, että se on meille monelle tärkeä, jos vaikka miettii omaa perhesuhdettamme, joten ei luoda sellaista kuvaa, että sellaista huolta olisi olemassa, koska sellaista ei ole tässä salissa.

Mutta haluaisin nostaa esille, että tässä ehkä siteerataan tätä kokonaisuutta mielenkiinnolla. Itsehän ajattelen, että näissä termeissä ei ole minkäänlaista ongelmaa, mutta minä ajattelen, että se ongelma tulee sellaisessa tilanteessa, jossa se sukupuoli rajoittaa ihmisen mahdollisuuksia. Täällä on ollut koulu esimerkkinä tällaisessa maailmassa, missä on menty liian pitkälle. Haluan sanoa esimerkin, missä on minun mielestäni menty oikeaan suuntaan. Minä muistan lapsena sen, kuinka minä olin omassa ikäpolvessani erittäin urheilullinen, ja urheilu- ja liikuntatunnit olivat minun lempituntejani yhteiskuntaopin ja historian ja näiden muitten ohella, mutta se oli yksi sellainen, missä osasin loistaa. Mutta minua rajoitettiin liikuntatunneilla sukupuoleni perusteella. En päässyt tekemään niitä liikuntatunteja, mitä pojat pääsivät, en päässyt pelaamaan jääkiekkoa, en päässyt tekemään niitä kokonaisuuksia, mitä siellä tehtiin, vaan tytöt ja pojat jaoteltiin eri ryhmiin ja meillä oli erilaiset liikuntamuodot. Ajattelenkin tässä, että siinä ei ollut mitään sellaista ilkeyttä, vaan ajatusta siitä, että tytöt ja pojat nyt laitetaan vain aina erillaiseen ryhmittymään. No, ei se nyt ollut mikään traumaattinen olla siellä tyttöjen liikuntatunnilla, ei hätää, mutta koin, että en päässyt liikkumaan omien rajojeni perusteella ja kehittymään siinä kontekstissa, missä olisin voinut, jos olisin päässyt poikien liikuntatunnille. No, mitä nykyään on? Nykyään on liikuntatunnit, ja jaetaan niitä ihmisiä omien kiinnostusten ja oppikokonaisuuden perusteella, eikä sen perusteella, mitä sukupuolta nyt edustaa. Eli tämä nyt on hyvä esimerkki siitä, että eihän siellä tunneilla ketään kielletä tunnustamasta olevansa tyttö tai poika, ei tietenkään, samalla tavalla kuin ei kielletä tunnustamasta olevansa äiti tai isä perheessä, vaan että ihmisen valintoja ei rajoiteta sen sukupuolen perusteella. Eli tässä ei ole kysymys terminologiasta, vaan siitä, että ihmisille mahdollistetaan samanlaiset mahdollisuudet sukupuolesta riippumatta yhteiskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva.

15.37 Atte Kaleva kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan tässä nyt lyhyesti, kun täällä minun nimeni mainittiin jopa hiukan virheellisessä kontekstissa. Nimittäin sitä huolta siitä, että ei saisi käyttää enää termejä ”isä” tai ”äiti”, tässä salissa nimenomaan on. Minä edustan sellaista henkilöä, joka on huolissaan siitä, että yhteiskunnassa ei enää saisi käyttää termejä ”isä” tai ”äiti”. Siihenhän tämä koko kansalaisaloite itse asiassa perustuu, että ollaan huolissaan siitä, että tämä uusi kieli valtaa alaa ja pyritään hämähäyttämään tällaisia perinteisiä termejä ”isä” ja ”äiti”. Se on nimenomaan se huoli, mikä meillä täällä on.

Edustaja Forsgrén on täysin oikeassa. Olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä siitä, että ei pidä jakaa eikä estää valinnanvapauksia silloin, kun joku haluaa tehdä jotakin. Meilähän on yhteiskunnassa valitettavasti ollut historiallisesti sitä, että tyttöjä on kannustettu menemään tietyille aloille, hoiva-aloille ynnä muuta, ja sitten taas poikia tietyille muille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

aloille, teknisille, insinööritieteisiin, tällaisiin. Eihän se näin voi olla. Eihän se ole niin, että tyttö menee automaattisesti jonnekin ja poika jonnekin. Tämä on vääränlaista sukupuolista syrjintää, tai jos se ei ihan täytä syrjinnän käsitettä, niin kuitenkin se on sitä, että oletetaan ihmisestä jotakin pelkästään hänen synnynnäisen ominaisuutensa perusteella. Näin ei pidä olla.

Mutta nämä ”isä” ja ”äiti” termeinä — on kyllä selvästi ollut nähtävissä, että niitä on pyritty hämärtämään, sellaisia äänenpainoja on kuulunut. Minä, niin kuin sanoin, itsekin olen saanut eteeni sellaisen kaavakkeen, jossa kysyttiin, oletko ”synnyttänyt vai ei-synnyttänyt vanhempi”. Että ei tämä huoli kyllä turha ole, ja siitä tämä kansalaisaloitekin kertoo. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 6/2024 vp sisältyvän ehdotuksen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.